

EXPUNERE DE MOTIVE

Printre principalele obiective ale Programului de guvernare pentru perioada 2001-2004 în domeniul culturii se află întărirea și diversificarea preocupărilor instituționale pentru dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural național, pentru reactivarea sau crearea unor noi modalități care să faciliteze accesul celor mai largi categorii ale populației la actul de cultură, pentru realizarea egalității de șanse - îndeosebi ale generației tinere și comunităților din mediul rural - la cunoașterea și însușirea valorilor spirituale ale poporului nostru, pentru participarea, în forme moderne și active, la viața culturală internațională, la procesul tot mai dinamic și diversificat al creației și comunicării interculturale din lumea contemporană.

Larga dezbatere națională, organizată în anul 2002, despre problemele actuale ale culturii românești a evidențiat – atât în forumurile regionale, cât și cu prilejul Forumului Național – deosebita receptivitate și imensul orizont de așteptare al comunității culturale din țara noastră față de nevoia unei amplificări substanțiale a atenției pentru viața culturală națională, pentru adoptarea unor modalități înnoite, racordate la spiritul și tehnologiile contemporaneității, de stimulare și comunicare a creației spirituale autohtone.

În conformitate cu obiectivele asumate și aflate în derulare prin Programul de guvernare în domeniul culturii, ca și cu opiniile, argumentele și opțiunile formulate de societatea civilă și comunitatea creatorilor din țara noastră în cadrul Forumului Național al Culturii propunem înființarea Institutului Cultural Român, instituție publică de interes național, care funcționează sub autoritatea Președintelui României, prin reorganizarea Fundației Culturale Române și a Editurii Fundației Culturale Române, ca și prin preluarea Editurii Minerva.

Președintele României este președinte de onoare al Institutului Cultural Român.

Institutul Cultural Român își propune dezvoltarea unei mari capacități asociative, de mobilizare și convergență în jurul unor mari proiecte culturale de interes național, a tuturor acelor instituții și organizații neguvernamentale, asociații profesionale și uniuni de creație, reprezentanți ai societății civile și personalități independente care pot contribui la îndeplinirea scopului și obiectivelor sale.

Pentru a fi durabilă și eficientă, activitatea Institutului Cultural Român va antrena și include, sub diferite forme, personalități de prestigiu din țară și străinătate, va apela la specialiști și coordonatori de proiecte cu experiență, va instituționaliza un parteneriat activ cu societatea civilă, va realiza acțiuni și evenimente comparabile și compatibile cu spiritul european al comunicării culturale.

Categoriile de programe mai importante în care Institutul Cultural Român își propune să inițieze proiecte și acțiuni specifice sunt:

(a) Educația, pe următoarele direcții și teme: aprofundarea istoriei și culturii naționale; cunoașterea limbii române și însușirea unor limbi de circulație internațională; însușirea limbajului informatic, a deprinderilor de utilizare a tehnologiilor informatice și de comunicare; educația ecologică și educația civică, de participare a tinerilor la viața publică;

(b) Cercetare socială, cu proiecte pe teme referitoare la evoluția vieții sociale românești, la lărgirea accesului la cultură, instruire și educație ale diferitelor categorii sociale ș.a.;

(c) Arta și literatura, cu proiecte privind stimularea creației originale, încurajarea și promovarea tinerilor talentați, popularizarea în mediile cele mai largi a marilor opere ale artei și literaturii române și universale;

(d) Multimedia, cu proiecte de susținere a cunoașterii și însușirii noilor tehnologii în domeniul comunicării și mass-media.

Prin însăși natura sa, Institutul Cultural Român nu se va substitui, în nici un fel, vreuneia dintre instituțiile statului cu atribuții executive în domeniul educației, culturii ori promovării imaginii țării în străinătate, dar va reprezenta, cadrul comun de participare a acestora la proiecte culturale de anvergură națională, ce presupun armonizarea și convergența ideilor, eforturilor și resurselor din mai multe direcții și componente ale societății românești.

Scopul Institutului Cultural Român îl constituie promovarea și susținerea unor proiecte culturale de interes național pentru răspândirea valorilor culturale în mediile sociale, stimularea creației cultural-artistice naționale, promovarea culturii, creației și spiritualității românești în străinătate, aprofundarea istoriei și culturii naționale, stimularea creației originale, încurajarea și promovarea tinerilor talentați, organizarea unor ample manifestări la nivel național subsumate „Deceniului Culturii Române”.

Pentru realizarea acestor obiective, Institutul Cultural Român va desfășura diferite forme de activități, precum: editarea unor lucrări de referință din domeniile literaturii, artei și științei – inclusiv în cadrul colecției „Biblioteca pentru toți”; realizarea unor proiecte ce pot fundamenta strategiile de creștere a accesului social la cultură și educație; organizarea și participarea la seminarii și conferințe menite să asigure contacte interne și internaționale în domeniu; elaborarea, în parteneriat cu instituții specializate, a unor studii, analize, cercetări și prognoze pentru diferite sectoare ale vieții sociale și culturale, din perspectiva comparativă cu fenomenele similare din alte țări; patronarea de acțiuni și inițiative organizate sub egida Președintelui României; acordarea de diplome, burse, premii și alte distincții ori forme de stimulare.

Pe plan extern, activitatea Institutului Cultural Român se va realiza prin intermediul centrelor culturale românești din străinătate, care își mențin subordonarea administrativă actuală față de Ministerul Afacerilor Externe în ceea ce privește finanțarea, numărul de posturi și statutul diplomatic acordat personalului de specialitate.

Numărul maxim de posturi al Institutului Cultural Român se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea președintelui Institutului, cu avizul Președintelui României.

Institutul Cultural Român este condus de un președinte numit pentru un mandat de 4 ani prin decret al Președintelui României. La încheierea mandatului, președintele rămâne membru cu drepturi depline al Consiliului Național al Institutului Cultural Român.

Funcția de președinte al Institutului Cultural Român este incompatibilă cu calitatea de membru al unui partid politic.

Președintele, emite, în condițiile legii, ordine și instrucțiuni.

Celelalte organe de conducere ale Institutului Cultural Român sunt Consiliul Național, ca organ deliberativ și Comitetul Director, ca organ executiv.

Pe lângă președintele Institutului Cultural Român funcționează, cu titlu onorific, un Comitet Consultativ, format din personalități prestigioase ale vieții cultural – artistice și științifice, din țară și din străinătate.

Consiliul Național este condus de președintele Institutului Cultural Român și este format din maximum 25 de membri, personalități marcante ale vieții cultural –artistice și științifice, în următoarea componență: un reprezentant desemnat de primul ministru, câte un secretar de stat desemnat de ministrul afacerilor externe, ministrul culturii și cultelor și ministrul educației și cercetării, președintele Academiei Române sau un vicepreședinte desemnat de acesta, un reprezentant desemnat de Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, precum și alți 14 membri, desemnați de Președintele României, inclusiv dintre reprezentanții propuși de organizațiile și uniunile de creație din țară.

În exercitarea atribuțiilor sale, Consiliul Național adoptă hotărâri cu votul majorității membrilor prezenți.

Comitetul Director este alcătuit din 7 membri, dintre care unul este președintele Institutului Cultural Român, iar 6, care au funcții de coordonare a activității diferitelor compartimente funcționale ale Institutului, sunt membri aleși de către Consiliul Național.

În exercitarea atribuțiilor sale, Comitetul Director adoptă decizii cu votul majorității membrilor săi.

Cheltuielile curente și de capital ale Institutului Cultural Român se finanțează din venituri proprii și din subvenții acordate de la bugetul de stat. Din acest punct de vedere, mecanismul definitoriu al organizării și activității Institutului Cultural Român îl reprezintă:

- a) structurarea și finanțarea activității pe proiecte și programe;
- b) parteneriatul public-privat;
- c) parteneriat instituționalizat, inclusiv prin statut, cu societatea civilă, ca necesar factor de complementaritate față de instituțiile statului, în participarea la activitatea Institutului și asumarea de răspunderi în derularea acesteia.

Veniturile proprii au ca surse: vânzarea produselor editoriale, organizarea de sesiuni, conferințe, manifestări cultural – artistice și științifice, realizarea de studii, analize și programe pe bază de contracte de cercetare, precum și proiecte realizate în parteneriat public – privat. Institutul poate primi și folosi, de asemenea, donații și sponsorizări, în condițiile legii.

Față de cele prezentate a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului, spre adoptare, cu procedura de urgență prevăzută la art.74 alin.(3) din Constituția României.



PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE